

KENNIS KOSTPRIJS NU NOG BELANGRIJKER

2015 moest met de afschaffing van de melkquota een historisch jaar worden voor de melkveehouders. Ze zullen het zich nog lang herinneren, maar dan vooral als een crisisjaar. Er moest nog superheffing worden betaald en de melkprizen zakten weg tot onder de kostprijs. – *Roel Vaes, adviseur rundveehouderij Boerenbond*

Met volatiele markten, steeds groeiende bedrijven en een groter wordende impact van de wereldeconomie zijn er vele uitdagingen op de bedrijven. Eén ervan is leren omgaan met schommelende melkprizen. In staat zijn om in goede tijden een buffer aan te leggen voor mindere tijden vereist een goed bedrijfsmanagement met goede technische resultaten en een kostprijs die onder controle blijft. Dat de kostprijs voor de melkveehouders de voorbije jaren fors steeg, is een feit. Dat bewijzen de cijfers uit de bedrijfseconomische boekhoudingen. Bedrijven zijn gegroeid om hun bedrijfsinkomen op peil te houden. Toch zijn de verschillen tussen de bedrijven groot en worden ze nog steeds groter.

.....
Veel bedrijven produceren nu meer melk om de kosten per 100 l melk te verdunnen.
.....

Kostprijsevolutie

In figuur 1 (p. 10) geven we de kostprijs weer van de bedrijfseconomische boekhoudingen van gespecialiseerde melkveebedrijven van 2004 tot 2015 (melkvee inclusief jongvee). De cijfers voor 2015 zijn indicatief omdat nog maar een beperkt aantal resultaten beschikbaar zijn. Sinds 2006 steeg de kostprijs van melk met meer dan 9 euro per 100 l melk! Het

zijn vooral de voerkosten die het sterkst toenamen, gemiddeld met 6,2 euro per 100 l melk. De kostenstijging van diergezondheid, vruchtbaarheid en energie bleef per 100 l melk beperkt omdat ook de melkproductie per koe steeg. De vaste kosten (investeringen in nieuwe stallen en melkinstallaties) kunnen op individuele bedrijven zwaar doorwegen, maar spelen een veel kleinere rol in de stijging van kostprijs van melk voor de sector als geheel. Veel bedrijven produceren nu meer melk zodat deze kosten per 100 l melk 'verdund' worden. De melkproductie per koe steeg in deze periode met meer dan 1100 l tot ongeveer 8250 l. In 2014 steeg de kostprijs van melk niet verder door, na de enorme kostprijsstij-

ging die in 2007 werd ingezet. Door de hoge opbrengsten van kwalitatief goed ruwvoer daalden de krachtvoerkosten licht. Uit de eerste voorlopige cijfers blijkt dat de kostprijs op de melkveebedrijven lichtjes daalde met 1 euro per 100 l melk, vooral door lagere krachtvoerprijzen. Zeker vanaf het najaar 2015 daalde onder meer de sojaprijs tot het laagste niveau in 3 jaar. Rekening houdend met deze kostprijs en de gemiddelde melkopbrengst in 2015 zakt het arbeidsinkomen op de melkveebedrijven gemiddeld richting 0 euro/100 l.

Kost per liter of kost per koe?

Onder quotumomstandigheden was de kostprijs per 100 l melk de sturende kracht op de melkveebedrijven. De vraag is of dit ook nog zo is in een tijdperk zonder quota. Het rendement per koe of van het bedrijf is belangrijk, en dus ook de kostprijs per koe. Dit blijkt ook uit tabel 1. Deze tabel geeft een overzicht van de opbrengsten en kosten van de 25% mindere (Q1) en 25% beste bedrijven (Q4) in euro/koe en euro/100 l. Dit zijn gemiddelde cijfers voor deze groepen van de periode 2008-2014. Hieruit blijkt dat de variabele kosten per 100 l melk tussen de betere en slechtere bedrijven meer dan 5 euro/l verschillen terwijl dit verschil per koe beperkt is. Dit komt door de hogere melkproductie op de beste bedrijven. Deze ligt bijna 1700 l per koe hoger dan op de mindere bedrijven. Verder blijkt uit de tabel dat de verschillen tussen de bedrijven over de jaren heen zeer groot zijn en blijven. De melkproductie per koe wordt in deze redenering doorslaggevend. Streven naar een maximale productie is dan de boodschap. Maar is de melkproductie allesbe-

Tabel 1 Overzicht van de opbrengsten van kosten van de 25% minste (Q1) en 25% beste (Q4) bedrijven (gemiddelden voor periode 2008-2014) - Bron: Boekhoudingen Boerenbond

	25% minst goede bedrijven (euro/100 l)	25% beste bedrijven (euro/100 l)	25% minst goede bedrijven (euro/koe)	25% beste bedrijven (euro/koe)
Totale opbrengst (euro)	36,14	41,83	2.534	3.444
Variabele kosten (euro)	22,66	17,28	1.564	1.484
Vaste kosten (euro)	11,85	11,2	855	881
Saldo (euro)	13,39	24,45	960	1.954
Arbeidsinkomen (euro)	1,64	13,36	104	1.072

Tabel 2 Overzicht van de productie van een economisch reforme koe (in l) in functie van de melkprijs en melkproductie van de vervangende vaars - Bron: Boekhoudingen Boerenbond

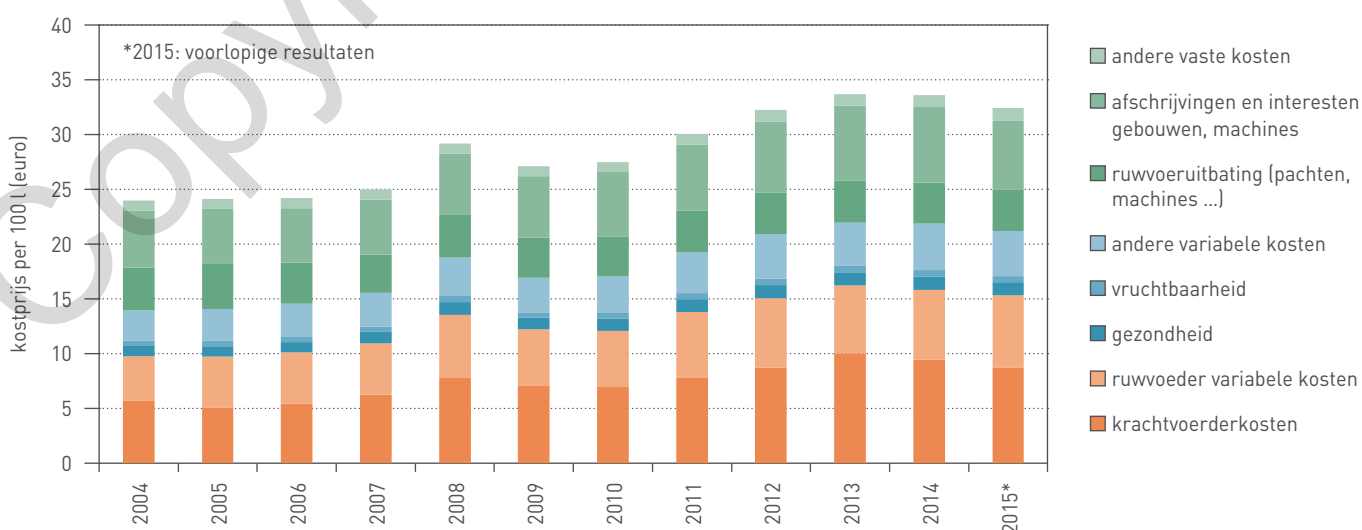
Melkprijs (eurocent/l)	Gemiddelde productie per vaars (l)				
	19	21	23	25	28
25	6,7	8,7	10,7	12,7	15,7
30	8,9	11	12,9	14,9	17,9
35	10,2	12,2	14,2	16,2	18,2
40	11,3	13,3	15,3	17,3	19,3

palend? De melkveehouders moeten de kostprijs en opbrengst van de laatste liter van hun koeien correct berekenen en kennen. Brengt deze wel iets op? Daarom is het belangrijk om naast de kostprijs per koe, de kostprijs per liter niet uit het oog te verliezen. Streven naar een optimale productie per koe is dan ook meer aangewezen dan streven naar een maximale productie per koe. Alleen zo bereik je als melkveehouder een maximaal rendement op bedrijfsniveau.

Economische koe

Gezien de melkproductie op bedrijfsniveau zonder quota niet meer beperkend is, rijst de vraag op heel wat bedrijven hoelang de melkkoeien economisch interessant blijven. Met andere woorden, hoever mogen koeien in melkproductie

dalend zodat het interessanter wordt om ze op te ruimen en een vaars in te schakelen. Dit verschilt uiteraard van bedrijf tot bedrijf en hangt af van veel factoren (stalcapaciteit, opfokkosten vaars, vleesopbrengst reforme koe ...). Uit de analyse van al deze parameters blijkt dat naast de melkprijs vooral de melkproductie van de beschikbare vaars en de (meer)opbrengst van de reforme koe bepalende factoren zijn. Factoren zoals gehalten in de melk, de opfokkost van de vaars en vervangingspercentage hebben ook een impact. Deze wegen voor een gemiddeld bedrijf minder hard door dan melkproductie van de vaars en de opbrengst van de reforme koe. Tabel 2 geeft een overzicht van de productie van een economisch reforme koe in functie van de melkprijs en melkproductie van de vervangende vaars.

Figuur 1 Evolutie van de kostprijs van gespecialiseerde melkveebedrijven in euro/100 l (melkvee inclusief jongvee) - Bron: Boekhoudingen Boerenbond

Sinds 2007 zijn onze melkprices steeds volatieler geworden. In een tijdperk zonder quota zal deze volatilititeit blijven bestaan.

Hierbij wordt verondersteld dat het gaat om een gezonde koe die bijvoorbeeld wegens vruchtbaarheidsproblemen moet vertrekken. Uit tabel 2 blijkt dat bij een melkprice van 30 cent/l en als de vervangende vaars gemiddeld 25 l melk geeft, het interessanter is om deze vaars in te schakelen en de reforme koe op te ruimen als je

reforme koe niet meer dan ongeveer 15 l geeft. Geven je vaarsen 28 l, dan moeten de reforme koeien nog minstens 18 l geven. Hierbij zijn we uitgegaan van een standaardbedrijf met 25% vervanging, 1300 euro opfokkosten voor de vaars, 220 euro meeropbrengst voor de reforme koe (voor het extra gewicht dat ze aanzet als ze blijft lopen) en standaard melkge-

haltes (43° vet, 34° eiwit). Bij hogere melkprices kan dit zelfs oplopen tot producties van meer dan 19 l voor de reforme koe.

Omggaan met schommelende melkprices

Sinds 2007 zijn onze melkprices steeds volatieler geworden. In een tijdperk zonder quota zal deze volatilititeit blijven bestaan. De Belgische en Europese melkprices zullen meer geënt worden op wereldmarktprijzen. Melkveehouders zullen hiermee moeten leren omgaan. Er zijn verschillende manieren om schommelende prices op te vangen en te bufferen in de toekomst. Dit kan op verschillende niveaus, maar in eerste instantie begint buffering op het melkveebedrijf zelf. Enerzijds door het bedrijfsmanagement te optimaliseren en de kostprice onder controle te houden. Dit is de basisgarantie voor een inkomen en om een buffer op te bouwen op je bedrijf. Kennis van je kostprice en goed en realistisch rekenen bij investeringen wordt dus nog belangrijker in de toekomst. Reken bij investeringen voldoende ruim en houd rekening met onvoorziene uitgaven en vervangingsinvesteringen in de nabije toekomst. Vraag bij je bank ook naar de mogelijkheden van flexibele kredieten bij een investering. Al deze maatregelen helpen om je bedrijf te wapenen in een crisisperiode. ■